

# תוספת שבת

זמני הדלק"נ שבת פרשת תרומה  
 ירושלים: 4:51 מוקדם: 4:41  
 בני ברק: 5:05 מוקדם: 4:55  
 מודיעין עילית: 4:59 מוקדם: 4:49  
 חיפה: 4:57 מוקדם: 4:47  
 טבריה: 4:54 מוקדם: 4:44

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

## בחובת הזהירות בברכת הדלקת נרות שבת בבתי חולים ובבתי מלון

זהירות! המדליקים נרות שבת בבתי חולים ובבתי מלון לפעמים אין להם לברך על נרות השבת, מאחר ויש לברך רק כאשר מדליקים במקום אכילתם, או במקום השינה, ולא במסדרון כנהוג בחלק מהבתי חולים, (כגון בבית"ח שערי צדק) וראוי לתקן הדבר שיתנו להדליק בחדר אוכל, בכדי למנוע ברכה לבטלה! ובינתים יש אפשרות לשאול רב ולברך על אור החשמל כשר הסמוך למיטה (כגון מנורת ליבון מצבר או בטריה, ולא על נורת לד שיש חולקים בזה)

אור החשמל שבחדרם (ח"ד סעיף קסא ובהערות שם, ובהערה נט, וכן כתב בשש"כ ח"ב, ולגבי חשמל בארחות שבת בסעיף כה כז ובהערות שם),

אשה המדליקה שלא בביתה כגון בבית החולים לאחר לידה באופן המותר להדליק, אינה מוציאה את בני ביתה בהדלקה זו ועל בעלה להדליק לבדו ולברך, אמנם כשבעלה מדליק "בביתם" זה פוטר אותה מהדלקה וכמו שכבר נפסק (במג"א רס"ג ו', ומשנ"ב רס"ג ס"ק י"א) ששבוע אחרי הלידה הבעל ידליק ולא האשה, ואם בכ"ז רוצה להדליק ויש לה אפשרות הלכתית לזה וכנ"ל שתזהר להדליק לפניו, אבל יש לשים לב שההידור (תוספת אורה) והפטור הזה (שלאחר לידה א"צ להדליק) לא יגרמו לה לברכה לבטלה.

### דין החשמל בזמנינו

ויש לעיין על חשמל בזמנינו האם נחשב ונוסף למצוות הדלק"נ וניתן לברך עליו או לא, שלכאורה בחשמל שלנו זה מציל מתקלת שלום בית, ואכן באופן שאין אפשרויות הדלקה ניתן לסמוך על הדלקת חשמל, אבל מאידך איך יברכו על זרם חשמל המתחדש בכל רגע ואינו דומה לנר שהשמן כעת בכוסית, אבל אכן חשמל מנורת ליבון או מבטריה ישנם אופנים שמותר אף לברך עליהם,

ובודאי שניתן לצרפו לברכה לנר ממש שהודלק במקום תוספת אורה ורק יש בעיה בברכה ההמונית שם (הגר"י זיכרמן שליט"א אמר שהתקין כשכיהן ברבנות ביה"ח מעיני הישועה שיהיה ליד כל מיטה מנורת לילה שיוכלו לברך עליו להדלקת נרות שבת וחנוכה, ובבית חולים ניתן לכתחילה לברך על נורת ליבון כהדלקת נר רגילה, וכן התיר מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל (וניתן לעיין שבות יצחק דיני נר שבת פ"ג, שש"כ פרק מ"ב, הערה כ"ב, חוט שני ח"ד פ"ב הערה נ"ז, אורל"צ ח"ב תשובה י"ב)

ולכן לכתחילה יש אפשרות לברך על נר ממצבר או בטריה שכבר קיים השמן (החשמל) בעולם משא"כ בנרות לדים שבזמנינו לא ניתן לברך עליהם, ואכן נפתח גמ"ח לנרות אלו במספר מקומות בארץ וניתן לתאם פתיחת גמח"ם נוספים בטלפון 025002875 או בב"ב 035700422 או בברכפלד 089742678 ומומלץ לפתוח עוד גמח"ם כאלו ובפרט באיזורי בתי חולים!

נקדים בדעת השו"ע המובאת בס' רס"ג סעיף ח' וז"ל: שנים או שלשה בעלי בתים אוכלים במקום אחד, י"א שכל אחד מברך על מנורה שלו ויש מגמם בדבר, ונכון להיזהר בספק ברכות ולא יברך אלא אחד, והרמ"א מוסיף: אבל אנו אין נוהגין, רואים שלספרדים אין לברך על תוספת אורה, ואשה הרוצה להדליק בכה"ג לא תברך, ואפי' שיש לה אפשרות הדלקה במיקום טוב, ובפרט בבית"ח שרבים מדליקים בכלי אחד ולא ניכר ההבדל בין הנשים.

וכתב המשנ"ב דטעם המתירין שכל מה שניתווסף אורה יש בה "שלום בית ושמחה יתירה להנאת אורה" בכל זווית וזווית, וטעם המחמירים שסו"ס יש מספיק אורה מהראשון, ועוד כתב המשנ"ב דמ"מ לא יברכו שנים במנורה אחת שיש לה קנין הרבה, ויש מקילין גם בזה, אבל גם לאשכנזים המתירים זה רק באופן שגורם שמחה וכמקום אכילה, ואוכלים ליד הנרות שהם הדליקו ונהנים מזה, אבל כשההדלקה במעברים אפי' שתאכל שם ליד הנרות אין אפשרות לברך, שממילא יש שם אור ואין הנאה בתוספת אורה, וכבר העיר מרן הגרנ"ק בחוט שני שא"א לברך כשהנרות רחוקים מהשולחן, וידליקו גם החשמל בחדר ויפטור הנרות, ואכן הגרנ"ק רצה לומר שגם לאשכנזים עדיף שתצא אשה בברכת חברתה כשיש כמה נשים שכעת רוצות להדליק (חוט שני, ח"ד פ"ג, ח' ט').

ויעויין בארחות שבת סוף ח"ד וכן מרן הגר"נ קרליץ זצוק"ל שמבארים הנ"ל, ונכתוב מסקנת הדברים: אין לקיים מצוות הדלק"נ בחדר לינה משום שבבתי מלון אין רשות להדליק בחדרים והוי גזל ומצוה הבאה בעבירה, ומעיקר הדין יש להדליק בחדר אוכל, וכשאינו מתאפשר להדליק רק בפרוודור הסמוך, אין יוצאים בזה מצות הדלקה שאינו מקום אכילה, והוי חשש ברכה לבטלה! וכיון שכבר יש בפרוודור חשמל אין חשש שיתקל בעץ ואבן ואין ההדלקה שם מוספת עונג וכבוד שבת, ולא יעזור שיאכל מעט בפרוודור ליד הנרות או שהאשה תתפלל מעט ליד הנרות דאין בזה להתשיב הנרות שמוסיפים עונג וכבוד שבת אא"כ יאכלו בניחותא ובדרך כבוד, ולפעמים במלון אפי' שמדליקים בחדר אוכל גדול, והנרות מונחות בצד באופן שאינו מוסיף אורה ליושבים רחוק, בכה"ג ניתן לצרף

## בשבת והודאה להשי"ת על שזכינו להגיע לעלוך ה' (300)

ומתוך ברכת יישר כח לעורך הנפלא הטורח מידי שבוע בעריכת העלוך, ולכל המפיצים את העלוך, ובראשם מערכת העלוכים 'אוסף גליונות' ואוצר הפרשה, וכן לת"ת דרכי יושר, זכות וברכת השבת תגן בעדינו ונזכה לגאולה בקרוב, מתוך תפילה שלא יצא מכשול מתחת ידינו

## דיני 3 חיובי עליה לתורה בשבת שיש לבעל של יולדת

על לידת בן שהרי יולד הבן כבר יעלה בשבת.

לאחר 40 יום בלידת בן, ו80 יום אחרי לידת בת,

חיוב נוסף בלידת בן לאחר 40 יום ללידתו ובלידת בת לאחר 80 יום, שהוא זמן הבאת הקרבן, ובמקראי קודש דייק מהרמב"ם שהכוונה ליום לאחריהם וכן דעת הגר"ח"ק זצ"ל (ומאחר וזה כמעט ג' חודשים מהלידה ראוי לחשבן זאת מיד ולזכור התאריך... ומאידך כתב בלבושי שרד שהוא חיוב אפי' שאשתו אינה טהורה, ויל"ע למה הוא חייב עליה בשבת הרי שבת אינו זמן להבאת קרבנותיה? (אמנם לגבי מנהג אמירתה פסוקי תזריע תמתין לכשטהר, פתחי מגדים) וחיוב זה אפי' שביום השמונים לא היה קריאה בתורה.

**כאשר אשתו הבריאה והולכת לביהכנ"ס**

**חיוב נוסף:** אבי הילד בשבת כאשר אשתו בריאה והולכת לביהכנ"ס מחייב לקרותו, וקודם להרבה חיובים אחרים, אבל אם היא חולה ואינה יכולה לילך אינה חיוב עד שתלך,

ויוצא שישנם ג' חיובים, ואם הלכה לביהכנ"ס לפני יום השמונים צריך שוב עליה לאחר יום הפ' וכן להיפך. וכן בלבוש רפ"ב ג' וכן מהגר"ח"ק והגר"י זיכרמן שליט"א.

**כאשר היולדת הולכת לבית הכנסת**

בלבוש בסי' רפ"ב לגבי חיובים לעלות לתורה הביא כך: ואבי הילד בשבת שהולכת אשתו לביהכנ"ס הוא חייב שהוא במקום קרבן, ויל"ע האם מנהג זה הוא גם שהאשה נהגה ובירכה הגומל, או רק שלא בירכו הגומל ונוהגים שהיא מקשיבה ועונה לברכו של בעלה שזה נחשב לה לעניית הגומל, וכדברי הפרי מגדים (ריט סק"ג) וז"ל: וביוולדת כתב הא"ר בסק"ה: יכוון הבעל בברכת התורה כשאומר ברכו את ה' המבורך להוציא אשתו והיא תענה אמן, כדכתיב הודו לה' ברכו שמו... ומקורו בתורת חיים סנהדרין דף צד (ויל"ע האם צריכה לענות אמן דוקא או עניית ברכו שלה מספיקה)

והביא בביאור הלכה בסי' קל"ו בהרחבה את כל חיובי העליות לתורה שהוסיף שכשמוכרים העליות זה דוחה לחיובים (ע"ש): בלידת בן יש חיוב עליה לאב בשבת לפני הברית, (וי"א גם עליה או הגבהה למוהל ולסנדק), ואפי' שכבר האבא קיבל עליה לפני שבת, וכבר עבר זמן מהלידה, ובשערי אפרים הביא שאם עלה בשבת והברית נדחה א"צ שוב לעלותו בשבת שלאחריו, ובלידת בת החיוב כאשר רוצה לקרוא לה שם (דעת תורה וכן מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל) והלבוש כתב שחיוב על לידת בת קודם לחיוב

**חיזוק בעניני תחום שבת: לסדר "ואתם לא תצאו" (בא יב כב) "שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו" (בשלח טז כט) וכתב רש"י: "מכאן סמכו חכמים ד' אמות ליוצא חוץ לתחום" ושאיין לילך יותר מאלפים אמה מחוץ לתחומו,**

**ושיעור תחום שבת הוא במטרים, לרבי חיים נאה זצ"ל 960 מטר ולחזו"א 1140 מטר, שזה אומר מרחק הליכה של כעשר דק' בלבד!! ויש עוד הרבה מכשולים מצויים כמו שנראה בדברי הרבנים בהמשך..**

**מכתב ודברי מרנן ורבנן לחיזוק המודעות לעירוב תחומין שע"י ערבתם מכינסו שהתקיים בחודש שבט תש"פ**

בלי עירוב תחומין, ואח"כ נודע להם שזה מחוץ לתחום, ובאו לחזו"א לשאול מה התיקון שלהם, ואמר להם החזו"א שילמדו הלכות שבת, והביאור בזה כמו שאמרו בגמרא כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, והלומד הלכות שבת כאילו מקיים שבת, ודבר מצוי שאנשים נכשלים ביציאה מחוץ לתחום, וזה דבר טוב מאוד שרוצים לפרסם הדבר, וצריכים לפרסם בכל מקום ומקום ועיר ועיר מהו התחום שבת.

**דברי מרן שר התורה הגאון רבי דוב לנדו שליט"א**

הדברים פשוטים שצריך לדאוג מאוד לדברים האלה של תחומין שנכשלים כ"כ בזה, וכמו שסיפרו הרבנים, ולדאוג שיהיה בעז"ה תיקון לזה, ושיהיה בהצלחה רבה.

**הגאון רבי צבי וובר שליט"א**

**חבר בד"ץ שארית ישראל ורב נוה יעקב**

באנו במאמץ לבני ברק היות והציבור צריך לדעת שיש עוד הלכות שלא לומדים אותם וכמו שהזכירו מקודם את חלק ד' במשנה ברורה, ובזמן האחרון בגלל שאנשים התרגלו ללכת בשבת לנפוש בכל מיני מקומות בצפון, וכשאדם בבית שזה נוהג לו כל שבת הוא ידוע מה לעשות, וכאן פתאום יש לו שאלה חדשה שאין לו אותה הכל השנה, תמיד הוא היה בבני ברק והסתובב בכל בני ברק, הוא מגיע לצפון והכל חדש, השתנה המציאות, וכשנוסעים לחופש אין זמן ללמוד את המשנה ברורה כל ההלכות, ויש זכות גדולה שהתארגנו לשם שמים אברכים שעוסקים לעקוב ולבדוק את הדברים לפי המשנ"ב והחזו"א על

**מכתב גדולי ישראל לארגון וערבתם משנת תש"פ**

בהליכה בשבת מחוץ לעיר יכולים להכשל ח"ו באיסור יציאה מחוץ לתחום שבת, והמכשול מצוי בזה מחוסר שימת לב וחסרון המודעות שבהליכה קצרה מאוד עלולים לצאת מחוץ לתחום שבת, ואף כשהולכים לעיר סמוכה. והנה ענין קביעת התחומין הוא מקצוע גדול ומורכב, הדורש הרבה בדיקות ובירורים של המקום שקובעים את תחומו, וגם נצרך לזה ידיעה נרחבת בפרטי ההלכות, ובנוסף מומחיות רבה באופני המדידה ובכל הנדרש בזה לקביעת התחום. ובס"ד ארגון 'ערבתם' מטפל כבר כמה שנים בכל ענייני מדידת וקביעת תחום שבת בצורה יסודית, וכן בסידור והנחת עירובי תחומין בהרבה מקומות בארה"ק הנצרכים לציבור [אשר גם לזה צריך דקדוק רב במיקום ההנחה, דלפעמים מתיר העירוב רק אלפיים אמה, ופעמים מתיר עיר שלמה, ופעמים שגורם להפסד במקום אחר]. וכל זה נעשה על ידי רבנים ת"ח מובהקים הבקאים בפרטי ההלכות, ומומחים במדידת התחום ובבירור המציאות הנדרשת לקביעת התחום. ויש לכל מי שעומד לצאת חוץ למקומו לברר מקודם אצל היודעים דבר לאשורו עד היכן רשאי הוא ללכת, ואם צריך לזה הנחת עירוב תחומין והיכן גרשון אדלשטיין דב לנדו חיים קניבסקי יעקב הלל

**להלן הדברים שנשאו הרבנים בכנס של אירגון "ערבתם" לעוררות המודעות לתחום שבת.**

**דברי מרן רשכבה"ג הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל**  
מעשה שהיה שהלכו בחורי ישיבה ברגל מבני ברק לפתח תקוה

וכשיש אברכים חשובים ת"ח יראי ה' שמשקיעים בזה את הכוחות זה מכנים למודעות הציבור שצריך לשאול, ויש גם טלפון שניתן לברר כל דבר האם ניתן ללכת מכל מקום לכל מקום. יש היום ישוב של אברכים שמתפתח בטבריה, ויש בית חולים פוריה שאינו נמצא בתוך העיר, ואמנם הוא נמצא בחלק המוניציפאלי של העיר, אבל בגדרים ההלכתיים של תחומין אינו נמצא בתוך העיר, ויש דיון האם זה בתוך התחום או לא, והם מונחים בזה, ונתנו את הדרך והמהלך שיכולו ללכת בדרך שמותר לכולי עלמא, וזה חשוב שראש הישיבה סומך ידו עליהם, והם עושים את עבודת הקודש, ובוודאי שזה זכות גדולה וזכות הרבים תלוי בהם.

**הגאון רבי מנדל לובין שליט"א רב רמת אהרן**

בגמ' מבואר איך שייך גר שנתגייר ואין לו שום ידיעה בהלכות שבת ובכ"ז הוא יודע הלכות תחומין לצערנו בשבת זה הפוך הרבה הלכות שבת יודעים אבל הלכות תחומין בכלל לא יודעים הכל תלוי במזל אפ' ס"ת שבהיכל בהלכות במשנ"ב אפ' ת"ח ואברכים טובים יכולים להיות בקיאים בחלק א' ב' ג' ה' ו' זה נחלת הכלל חלק ד' זה רק יחידים אולי זה תלוי שיש דברים שרגילים שהמצוות המעשיות מקיימים אותם יותר מהמצוות שהם חובת הלבבות מצוות שהם מלאכות בשבת אדם עושה מלאכה הוא יודע, אבל ללכת זה לא נתפס אצלו בפרט שתחומין זה אסור לזה ומותר לזה, כל האנשים הולכים מסביב למה שלי יהיה אסור המודעות הסתומה לא מעבירה לבנ"א שיש כאן מלאכה.

בחורים בישיבות לומדים משנ"ב יודעים הלכות שבת ובתחומין יש עם ארצות נוראה, ר"ל שמעתי סיפור שהיה חתן כלה בשבת שבע ברכות הדירה בירושלים חתונה בליל שישי שבת שבע ברכות בבני ברק ביום שישי נרדמו והתעוררו מאוחר מאד, כל השבת בבני ברק והם בירושלים, לקחו מונית גוי והתחילו לנסוע כשהגיע השקיעה עצרו באמצע הדרך בצומת שילת והתחילו ללכת ברגל עד בני ברק. אין מודעות פשוטה שיש איסור תחומין גם אם רק עם בגדי שבת בלא טלטל שום דבר, זה מאוד מצוי שבחורים בישיבות נוסעים ולא יודעים, ובודאי צריכים ללמוד הלכות תחומין זה לא גרע משאר הלכות שבת. המודעות הפשוטה שיהיה התעוררות בציבור שיהיה הדבר נכנס שיש איסור תחומין צריך לברר את הדבר כמו כל התורה כולה שיש הרבה פרטים כמה שאצל בני תורה זה יותר חזק ככה אצל שאר עמיי ארצות וזה המטרה של ערביתם וחפץ ד' יצליח בידיהם ומלאה הארץ דעה את ד' לדעת את כל איסורי שבת.

**מספר הטלפון של ארגון "ערבתם" הוא 0722-722-909, בקו זה ניתן לקבל מענה הלכתי ומציאותי בעניין הליכה ממקום לשבת, (בתי חולים וכד') וכן להרשם לעירובי התחומין שהונחו ברחבי הארץ. וכן ניתן גם לשמוע הכינוס הנ"ל בטל 0732-951324 שלווחה 49**

## בזכות ידיעת משנה בשבת ניצל ממוות

אחד השוטרים כעס מאד ואמר שעוון השוחד יותר חמור מהעוון הראשון ויארץ את שהותו במעצר, באותם ימים ממשלת פולין נהגה למנות גם יהודים לתפקידים בכירים בממשלה, ונתמזל מזלו והתובע נגד המשחד היה יהודי ת"ח נכדו של התבואות שור זצ"ל, המשפט החל והנתבע היה מיואש מראש, ושתק כדי

הצד היותר טוב, ואנשים מתקשרים ומקבלים תשובות, ובס"ד כמה פעמים השתמשנו בזה. בירושלים היו ויכוחים בנוגע לתחום, וארגון ערביתם רצה שזה יהיה בסדר לכל השיטות, והניחו עירוב באיזה מקום שבתוך קשתות שזה יסתדר לכל השיטות, אדם צריך לדעת שהוא עושה את המקסימום שהוא יכול, וזה חובתו, שאם יכול לצאת כל הדעות אפ' שספיקא דרבנן לקולא, לכתחילה אם אפשר צריך לצאת את כל הדעות, ובס"ד הם מצליחים. ונברך שיצא מהערב הזה התעוררות בכל כלל ישראל, שידעו את החשיבות של הענין, ויהיה מענה לכל אחד בכל פינה ופינה בארץ ישראל, איך להסתדר בשבת, שח"ו לא יכשל באיסור עירובין, ושיצא בס"ד הוראה לכל כלל ישראל.

**דברי הגאון רבי שבת רוזנבלט שליט"א חבר בד"ץ שארית ישראל ורבה של בני ברק**

בהלכות תחומין יש הרבה הלכות, ואנשים לא יודעים את זה, למשל מבני ברק לתל השומר כולם הולכים, אבל אינם יודעים שיש הבדל בין אם שבת בבני ברק והולך לתל השומר, לשבת בתל השומר והולך לבני ברק, וכן שיש הבדל בין הליכה בתחילת היום להליכה בסוף היום. באמת שחוף מלתקן ערובין צריך להעביר לתודעת הציבור ולהסביר את פרטי הדינים, לדוגמא שבת ויו"ט אחד ליד השני ומישהו מאושפז בתל השומר, לא יודעים שיש הבדל אם הגיעו לפני השקיעה, או אחרי השקיעה, אם הוא יהיה בשקיעה בתל השומר לפעמים הוא הפסיד חצי בני ברק. ובאמת ב"ה שהוקם הארגון הזה, שחוף מהתיקון עירובין שזה דבר גדול מאד שנותנים פתרון, הוא גם מביא את הדבר לתודעת הציבור, שהתודעה היא הגורמת לצורך בפתרון.

**הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א חבר בד"ץ שבט הלוי**  
אני קצת מלווה את ארגון ערביתם ואני רואה את הרצינות של העוסקים בזה, הן בחלק של החישוב והבדיקה של כל מקום, שיהיה על הצד היותר טוב לפי ההלכה, והן בחלק ההלכה שהם מונחים בזה מאוד טוב, איך לחשב את העיר ואת הריבוע של העיר, ועד להיכן מותר ללכת והיכן לשים את העירוב תחומין, בכל הדברים האלה הם מאוד מונחים בזה. אני מלווה שאלות גדולות מאוד שאנשים לא חושבים על זה, יש כאלה שנוסעים בקיץ לספסופה ליד מירון ויש שאלה האם אפשר ללכת למירון לרבי שמעון, אנשים לא חושבים שתחום שבת זה משהו מאוד קטן. אני הייתי בחוף לארץ כמה פעמים, ויש שם אגם שאנשים עוברים אותו בהליכה מסביב, ואמרו שחלק מהאגם נמצא מחוץ לתחום, ויש עוד הרבה דוגמאות שאנשים לא שמים לב לזה.

מעשה שהתרחש בפולין לפני 250 שנה, באותו זמן נאסר על היהודים לקיים קשרי מסחר, עם הכפריים הגויים, פעם אחת בערב שבת סוחר יהודי קנה סחורה מגוי ונתפש ונחקר ע"י שוטרים ביציאה מהכפר, ואכן הודה בעונו, וכשהובל למעצר ניסה את שיטת יעקב אבינו, וניסה לשחד בכסף את השוטרים,

את השופט דין זה בהלכות שבת, השופט שוכנע והחליט לקבוע דיון נוסף ובו הזמין את רב של וורשה ושאלו האם אכן יש כזו הלכה בהלכ' שבת, ואכן הרב הסביר היטב את הלכה זו, והשופט שוכנע וניקהו מעוון השוחד, ואגב זה פטרו מעוון חוקי המסחר, שטען שהשתכנע שהיהודי נאמן ושומר חוק, רואים את מעלת ידיעת התורה, שהרי אילולא ידע החשוד את המשנה בשבת לא היה קולט הרמז ולא היה ניצול!

לא להזיק יותר להכרעת דינו, לפתע החל התובע היהודי לזמזם כאילו לעצמו, את המשנה בשבת "מי שהחשיך בדרך וכיסו בידו נותן כסו לנכרי", ונתכוון לרמוז לנאשם שעל אשמת השוחד יוכל לטעון שלא התכוון לשחד לשוטרים, אלא מכיון שהמעשה היה בערב שבת, אילצה אותו ההלכה למסור כספו לגוי,

והסוחר שידע המשנה אכן הבין את הרמז וטען טענה זו, ולימד

**שאלת מרן הגה"ק רבי אלחנן וסרמן הי"ד, ותירוץ מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל**  
**למה אליהו הנביא לא מגיע בערבי שבתות מפני הטורה, בכדי לא לבטל את ישראל מלהכין צרכי השבת,**  
**ולכאורה הרי ישראל היו מסכימים לבטל שבת אחת על עונג שבת והעיקר שאליהו יבוא**  
**ועוד קשה למה הצם תענית חלום בשבת צריך למיתב תענית לתעניתו (רפ"ח, ד') הרי הוא נהנה מהצום?**

בער"ש מפני הטורה שלא יתבטלו מלהכין לשבת, דהא מותר להתענות בשבת ת"ח משום שהתענית עונג הוא לו שדעתו מתיישבת עליו, וה"נ אין לך עונג שבת גדול מזה לכל ישראל משמחת אליהו שיבוא לגאולם, ובודאי לא גרע עונג זה מעונג תענית חלום, עכ"ד.

וחילק מרן הגראי"ל זיע"א, שהרי באמת כולם בשבת רוצים לאכול רק הם מעדיפים להתענות כדי שאליהו יבוא, ולכן אליהו לא רוצה לבטל מעונג שבת ואינו בא בער"ש, וכן בתענית חלום בשבת, אכן רוצה להתענות כדי ליישב דעתו, אבל באמת הוא היה שמח שיתבטל חלומו עם אפשרות אכילה, ולכן צריך להתענות לאחר השבת, משא"כ למי שעונג לו עצם התענית שמותר לו להתענות בשבת ולא צריך כפרה.

ואלו דברי מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א בספרו "ימלא פי תהלתך" (תפילה שע"ז): בשו"ע רפ"ח ס"ד מתיר בשבת להתענות תענית חלום כדי שיקרע גזר דינו ומתענה ביום א' על שביטל עונג שבת, וזה דבר מחודש שאומרים לאדם להתענות תענית חלום אבל תצטרך אח"כ כפרה ע"ז, וכן מצינו בתוס' ב"ק צא: לענין גזיר שהמצוה לידור בגזיר יותר מהעבירה שציער עצמו מהיין, ומ"מ יש קצת חטא מידי דהוי המתענה ת"ח בשבת, שקורעין לו גזר דין, ונפרעין ממנו תענית של שבת. ושואל הגראי"ל למה שיצטרך להתענות שוב ולא נחשב התענית לעונג כסעיה ב' ג', שמי שנהנה מהצום מותר לו לצום, הרי גם בתענית חלום זה עושה לו טוב הצום,

ובקובץ שיעורים פסחים נה הקשה על מה שאליהו לא בא

**מכתבו של מרן פוסק הדור הגר"י זילברשטיין שליט"א שהתפרסם בחורף תשפג:**  
**"ואשרי מי שמוסיף על השבת, ואם צריך לנסוע לשבת, נוסע מוקדם, כדי שיגיע בוודאי קודם שבת,**  
**ויהיה יכול להיות פנוי ולהמתין לשבת."**

עושים את השבת, על ידי שהם מקבלים על עצמם תוספת שבת, הם עושים מיום חול שבת, והקב"ה קורא את הזמן הזה שבת. וכתב במשנה ברורה, מה שאמרו חז"ל (שבת דף כג ע"ב) הזהיר בנר הוין ליה בנים תלמידי חכמים, חלק מהזהירות הוא להדליק את הנר בזמן, ולא לאחר את זמן הדלקת נרות, וכל שכן למי שמסייע לזכות את הרבים בזה אשרי חלקם, ויזכו עבור זה המתחזקים תמיד במצוה זו לבנים גדולי ישראל. נמצא שהמוסיף על השבת, עושה את השבת, ושכרו רב, וזוכה לאריכות ימים, ניצול מהמזיקים, ומקבל עשירות, ובניו יהיו תלמידי חכמים. בנוסף כך כתב הרמב"ם (שבת פ"ל ה"ב) איזהו כבוד שבת... ויושב בכבוד ראש מיחל להקבלת פני השבת, כמו שהוא יוצא לקראת המלך. וזה מכבוד השבת שלא להכנס לשבת בטירוף הדעת, אלא להגיע לשבת בכבוד ראש, ולשבת ולייחל לשבת, ולכן אלו שנוסעים בשעה מאוחרת ובפרט בימות החורף, ומגיעים לשבת בטירוף, ולצערנו גם קרה שהם מצאו עצמו בשבת באמצע הדרך, והגיעו לשאלות קשות של חילול שבת. ואשרי מי שמוסיף על השבת, ואם צריך לנסוע לשבת, נוסע מוקדם, כדי שיגיע בוודאי קודם שבת, ויהיה יכול להיות פנוי ולהמתין לשבת.

בברכה מרובה יצחק זילברשטיין

אחינו היקרים מאד די בכל אתר ואתר! לפני שנים ספורות, היו כמה אסונות רצופות לא עלינו בשכונתנו רמת אלחנן, וכשעלינו למרן ראש הישיבה רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל ושאלנו אותו במה אפשר להתחזק כדי לעצור את המגיפה, אמר שיש להתחזק בתוספת שבת, ולקבל שבת ברמת אלחנן עשר דקות קודם הזמן הרגיל, והיינו חצי שעה קודם השקיעה.

וכמו שכתב בפרי מגדים (או"ח א"א סימן רנו) שראוי לקבל שבת על כל פנים חצי שעה קודם בין השמשות..., והמוסיף מחול על הקודש מוסיפין לו חיים. וכך מובא גם ב"רמזי השבת" ש'המרחיב גבולות השבת ומצמצם שעות החול, יצמצם לו השי"ת גבול צרותיו'. והבן יהוידע, (שבת דף קיח ע"ב) כתב שדברי הגמרא 'המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים', מוסבים על המוסיפים תוספת שבת. כמו כן כתבו הספרים שהמזיקים נוצרו בבין השמשות, וע"י תוספת השבת אנחנו מבטלים את כוחם. ובגמרא מסכת שבת (דף קיט ע"א) נאמר: 'בעא מיניה רבי מרבי ישמעאל ברבי יוסי, עשירים שבארץ ישראל במה הן זוכין?' אמר לו בשביל שמעשרין..., ושבשאר ארצות במה הן זוכין, אמר לו בשביל שמכבדין את השבת'.

באור החיים הק' (שמות לא טז) פירוש את הפסוק "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת", איך בני ישראל